

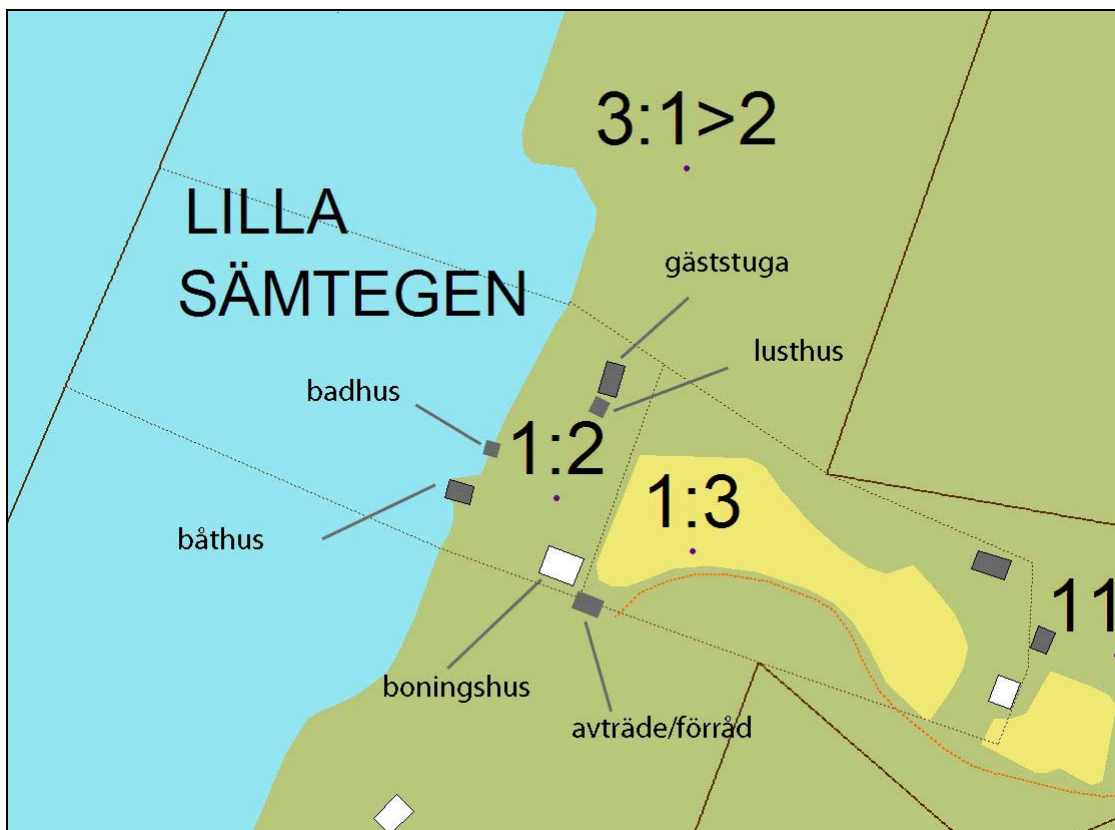

2009-02-04
Antikvarie Per Lundgren
Dnr: Km-0063-2009

Göran och Margareta Andrae
Sturegatan 2A
753 14 Uppsala

**ANGÅENDE BYGGNADSVÅRDSÅTGÄRDER PÅ BÅTHUS, LILLA SÄMTEGEN,
FUNBO SN, UPPSALA KN**

Göran och Margareta Andree äger en fastighet vid stranden av sjön Ramsen. På fastigheten finns ett sommarnöje från 1905 med bland annat ett båthus. Båthuset är i behov av byggnadsvårdsåtgärder och ägarna kontaktade Upplandsmuseet för att få museets synpunkter på åtgärder samt ett yttrande som ett underlag för en ansökan om statligt byggnadsvårdsbidrag. Upplandsmuseet besökte genom undertecknad fastigheten 2009-01-29 tillsammans med ägarna.

UPPLANDSMUSEET

MILJÖN

Sommarnöjet från öster. På bilden syns från vänster boningshuset, båthuset respektive badhuset. Tomten avgränsas med ett trästaket.

Fastigheten Lilla Sämtegen 1:2 är en avstyckning från torpstället Lilla Sämtegen. Avstyckningen skedde 1905. Lilla Sämtegen var ett hemman på 1/8 mantal skatte, och den avsöndrade lägenheten "Stugan" försålde till banktjänstemannen Gösta Grönbeck i Uppsala. Köpesumman var 300 kronor. Marken bebyggdes med de byggnader som var brukligt på ett sommarnöje: en romantisk "stuga" i tidstypisk jugendstil, båthus med brygga, lusthus och badhus. Senare tillkom en fristående "groggveranda" ovan slänten ner mot sjön. 1932 övertogs fastigheten av Göran Andraes familj. Det fanns ingen väg till fastigheten. Istället rodde man från Marielund.

Badhus

Lusthus/lekstuga

BÅTHUSET

Båthus

Båthuset är uppfört i en stolpverkskonstruktion med bilade 5”5 stolpar och bilade ca 5”7 hammarband. Långsidornas hammarband är förbundna med ca 5”7 bilade hanband som bär en längsgående bjälke. På denna bjälke vilar stolpar som stöder de sågade sparrarna. Syllen vilar på rader av stenar som lagts ut i sjön. Syllraden är delvis förstärkt med en cementpågjutning. Stolpverket är kompletterat med klenare strävor och sågade spikreglar. Det är klätt på utsidan med 28 mm ramsågade bräder av något varierande bredder omkring 13 - 14 cm. Bräderna är spikade med klippspik eller maskinsmidd spik. Underbrädningen består av ospontade 1” bräder lagda tvärs takets fallriktning. På underbrädningen är lagt ett papptak.

Trädäcket runt båtplatsen gjordes nytt för ca 10 år sedan. Det befintliga papptaket lades omkring 1965. Det består av asfaltsimpregnerad sandbeströdd lump-papp som är lagd i horisontella våder. Avståndet mellan skarvarna är ca 65 cm. Nocken är täckt med en ca 20 cm bred våd som vikts ner mot respektive takfall. Vid gavlarna har en spikbräda spikats på underbrädningen. Vådernas ändrar har vikts ner mot brädans kant och spikats fast. Därefter har vindskivorna spikats utanpå pappen. Taket har inga vattbräder.

Detalj av papptakets läggning mot gavlarna. Pappen vikts ner mot en spikbräda och vindskivan spikas sedan mot den nedvikta kanten. Vindskivan är borttagen på bilden.

Taklaget med bindbjälkar, längsgående mittbjälke och sparrbärande stolpar.

Papptakets våder och vindskivan utan vattbräda ger taket ett karakteristiskt och smäckert utseende.

Skador

- Asfaltspappen är på sina håll urlakad och har fallit bort på en mindre yta på södra takfallet. Ungefär 1 kvm av underbrädningen har i samband med detta blivit märkbart fuktskadad. Skadornas omfattning var dock svåra att bedöma vid besiktningen p g a snötäcke.
- Vägpanelens nederkanter är rötskadade.
- Underbrädningens sista brädor mot takfoten är rötskadade, liksom spikbräderna vid gavlarna.

Åtgärder

- Vindskivorna demonteras försiktigt och borstas rena från alger.
- Spikbräderna längs gavlarna rivs bort.
- Befintligt papptak avlägsnas.
- Underbrädningen lagas på kraftigt skadade partier. Ilagning sker med ramsågade, ospontade furubrädor i dimensioner likt befintligt. De nedersta bräderna mot takfoten byts i sin helhet.
- nya spikbräder längs gavlarna (ramsågat virke) spikas fast
- Lägning med ny asfaltspapp utförs på samma sätt som tidigare: horisontella våder med skarvavstånd ca 65 cm, ca 2 dm bred nockvåd och nedvik mot spikbrädan längs gavlarna. Pappen bör vara av god kvalitet och mörk, typ Icopal Mono 501 PR kristallsvart eller liknande.

- vindsnivorna spikas upp
- Rötskadade delar av väggpaneln sågas bort. Sågsnittet görs vid mittregeln med ca 45° lutning utåt
- Snittytorna skäggas av och impregneras med linolja.
- Nya ramsågade panelbitar med dimensioner likt befintliga spikas fast med galvaniserad klippspik.
- Efter avslutade arbeten målas väggarna med ljus faluröd slamfärg.

Ramsågade bräder kan beställas t ex hos Pousettes i Edsbro, tel 0175-690 000.

KULTURHISTORISKT VÄRDE

Bebyggelsen på fastigheten har ett mycket högt kulturhistoriskt värde. Det är ett tidstypiskt och mycket välbevarat sommarnöje, där värdena både ligger i de enskilda byggnaderna och i helhetsmiljön. Den samlade miljön visar hur man i början av 1900-talet tänkte sig att sommarlivet skulle levas, och ger också uttryck för Uppsalaborgarnas sociala ställning och resurser vid denna tid. Båthuset är en betydelsefull del av miljön. De smäckra och enkla papptaken är en karakteristisk del av komplementbyggnaderna utseende. Det är inte osannolikt att det varit papp-tak på båthuset sedan det byggdes 1905, även om det nuvarande taket lades på 1960-talet.

Vid restaureringen är det viktigt att bevara de utföranden och de material som placerar byggnaden i början av 1900-talet. Därför förordas i åtgärdsförslaget ramsågat virke, klippspik och ospontad underbrädning likt befintligt. Dagens läggningsmönster bör kopieras vid nyläggningen.

För Upplandsmuseet

Per Lundgren
Antikvarie

Informationskopia till länsstyrelsen, kulturmiljöenheten, 751 86 UPPSALA